

VLAAMS GENEESKUNDIG STUDENTEN OVERLEG

Hoorzitting Commissie Volksgezondheid 09/05/2017

Sociaal statuut Arts-Specialisten in Opleiding (ASO) en Huisartsen in opleiding (HAIO) + overkoepelend coördinatiecentrum

Het Vlaams Geneeskundig StudentenOverleg (VGSO) ondersteunt reeds geruime tijd de vraag naar enerzijds een aanpassing van het sociaal statuut voor Arts-Specialisten In Opleiding (ASO) en HuisArtsen In Opleiding (HAIO) en anderzijds de oprichting van een onafhankelijk orgaan als werkgever voor de specialisten in opleiding.

Als studenten geneeskunde zijn we begaan met het verder verloop van onze studie en de werkomgeving na het aflopen van een 6-jarige (7-jarige voor het oude curriculum) basisopleiding.

Opleidingsplaatsen

Op de plaatsen waar de opleiding van de assistenten plaatsvindt, zijn er veel grijze zones. Allereerst is er een grote discongruentie tussen de verschillende stageplaatsen op het vlak van arbeidsvoorwaarden en bezoldiging voor eenzelfde vervolgopleiding. Zeker voor niet-universitaire stageplaatsen zijn de contracten allesbehalve uniform en bestaat hierover geen duidelijke communicatie.

Tevens stelt zich een deontologisch probleem op het vlak van de tot nu toe onbestaande scheiding tussen werkgever en opleider. Dit plaatst de assistenten in een moeilijke positie waarin ze -jammer genoeg- niet in volledige openheid kunnen vragen om feedback noch kritiek kunnen uiten op een stageplaats, stagemeester of hun opleiding in het algemeen. Een kritische noot kan echter leiden tot verbetering en maakt deel uit van het 'teach the teacher' principe, dat momenteel vaak nog onvoldoende gestimuleerd wordt.

Ook in het kader van de wet op de arbeidduur van 12 december 2010, waar voorzien wordt -mits opting out- in een maximum van 60 uur per week te werken, is deze scheiding essentieel. De arbeidsuren dienen op een objectieve wijze geregistreerd te worden door de assistent op de stagedienst. Bij gebrek aan scheiding zal een overtreding hiervan echter niet steeds gemeld worden, aangezien de werkgever tevens de beoordelaar is van de assistent.

Hier zou men kunnen tegen inbrengen dat 'anonieme' ABC-scores en een centrale melding bij de faculteit of bij hogere instanties reeds mogelijk zijn, maar slechts zelden worden benut. Dit is echter te begrijpen: assistenten in opleiding zijn uiterst discreet met kritiek en/of het melden van overschrijding van de arbeidduur uit schrik de anonimiteit te verliezen.

Deze schrik is niet onterecht. We zien reeds tijdens de stages in de basisopleiding dat er per dienst slechts enkele studenten tegelijkertijd stage lopen. Wanneer de dienst in kwestie anonieme kritiek ontvangt via de faculteit, is het voor de betrokken coördinatoren zeer eenvoudig om te achterhalen van welke student deze feedback komt.

Financieringsmodel

We stellen ons de vraag of het huidige financieringsmodel niet achterhaald is. De universitaire ziekenhuizen worden momenteel vergoed via het Budget Financiële Middelen (B7), terwijl de algemene ziekenhuizen tot nog toe geen vergoeding ontvangen hoewel minimaal één derde van de totale opleidingsduur van elke assistent in een niet-universitair ziekenhuis moet plaatsvinden.

Het gevolg hiervan is dat assistenten zoveel mogelijk prestaties moeten uitvoeren om zo geld op te brengen voor het ziekenhuis. Dit maakt echter dat er minder tijd wordt geïnvesteerd in actieve teaching en wetenschappelijk werk, die geen geld in het laadje brengen. Nochtans heeft elke assistent wekelijks recht op enkele uren beschermde wetenschappelijke tijd.

Het huidige systeem maakt het bovendien moeilijk om te specialiseren buiten België aangezien er geen budget is voor het opleiden van een assistent in het buitenland. Het loon van assistenten in België wordt gecompenseerd door de prestaties die ze uitvoeren op naam van de stagemester, maar in andere landen zijn er vaak andere geldende systemen die een budget per ASO vereisen, los van zijn prestaties.

Coördinatiecentrum

Een onafhankelijk orgaan dat zorgt voor de financiering van de diensten en ASO's en een centraal meldpunt vormt, zou voor bovenstaande problematiek een oplossing kunnen bieden. De rol van opleider (de stagemester) en werkgever (onafhankelijk orgaan) zouden zo opgesplitst worden, waardoor er ruimte wordt gecreëerd voor eerlijke feedback, een betere naleving van arbeidsvoorwaarden en actieve teaching. Hierbij kan er bovendien meer uniformiteit verwezenlijkt worden tussen de stagediensten op vlak van contracten, verloningen etc. en kan er meer gewaakt worden over de kwaliteit van de opleidingsplaatsen.

Ook de verschuiving van minder medische naar meer administratieve taken moet onder de aandacht gebracht worden. Aangezien een arts-specialist in opleiding voor veel ziekenhuizen minder kost dan administratief personeel, komen niet-medische taken vaak ten laste van de assistent. Uiteraard zijn wij ons ook bewust dat administratie een deel van de opleiding en het beroep uitmaakt, maar de balans mag niet in de verkeerde richting overhellen. Die signalen horen wij nu al bij stagiairs in de basisopleiding en komen ook terug bij de assistenten in opleiding.

Sui Generis

Rond het bestaande sociaal statuut (Sui Generis) van ASO's en HAIO's rijzen vanuit de studenten geneeskunde heel wat vragen. Veel studenten zijn zich op het moment van aanvatten van de vervolgopleiding absoluut niet bewust van de voorwaarden van het sociaal statuut. Dat dit slechts een zeer beperkte sociale bescherming biedt (*geen pensioenopbouw, geen werkloosheidsuitkering, geen vakantiegeld, geen eindejaarspremie, geen palliatief verlof en geen recht op ouderschapsverlof*) en dateert uit een totaal andere tijdsgeslacht dan die van de moderne burger, is jammer genoeg te weinig gekend.

Wij pleiten absoluut voor het laten meetellen van de gewerkte jaren als assistent bij de berekening van het wettelijk pensioen. Het is absurd dat een arts-specialist/huisarts in opleiding niet beloond wordt voor de jaren waarin deze wel prestaties verricht en bijdraagt aan de gezondheidszorg van onze gemeenschap en dat deze jaren niet erkend worden bij de berekening van het pensioen.

Het klopt dat het tekort aan bijdragen voor pensioenopbouw later beperkt gecompenseerd kan worden door het afkopen van studiejaren, maar deze jaren tellen niet mee in de berekening van het aantal vereiste werkjaren om recht te hebben op een volwaardig pensioen. Een afgestudeerde arts kan op deze manier vaak pas rond de leeftijd van 30 jaar

aan pensioenopbouw beginnen. Ondanks deze maatregel blijft het essentieel om te pleiten voor een volwaardig sociaal statuut, dat voorziet in een eerlijk basispensioen.

Een ander belangrijk element is het recht op de werkloosheidsuitkering. Het argument dat artsen die na 9 tot 13 jaar afstuderen onmiddellijk werk vinden, is niet meer van deze tijd. Er zijn steeds meer pas afgestudeerde artsen die in hun gekozen discipline niet onmiddellijk werk vinden.

Het is dan ook schrijnend dat de 3 tot 7 jaar die zij als assistent hebben gewerkt niet erkend kunnen worden als 'gewerkte jaren' voor een werkloosheidsuitkering. Zij vallen als het ware terug op hetzelfde systeem als iemand die nog nooit heeft gewerkt.

Zeker met het oog op de dubbele cohorte en het dubbel aantal artsen dat dan gelijktijdig op de arbeidsmarkt komt, is het belangrijk dat deze jaren wel tellen als volwaardige gewerkte jaren.

In een tijdsgeest waarin meer aandacht is voor preventie van burn-out, palliatieve zorg, vader- en moederschapsverlof en andere maatschappelijke oplossingen is het jammer dat hier in het huidige sociaal statuut geen aandacht aan gegeven wordt. Als toekomstige arts worden we geacht elke patiënt op een menselijke manier en binnen het actieve maatschappelijk kader te behandelen. Dit houdt dan ook in dat palliatief verlof en ouderschapsverlof actuele zaken zijn waar ook wij als mens mee geconfronteerd worden.

Sinds de jaren '50 in de vorige eeuw werd betaald verlof bij wet vastgelegd. Arts-assistenten hebben momenteel enkel recht op niet-betaald verlof, in tegenstelling tot de huisarts in opleiding die jaarlijks recht heeft op 4 weken betaald verlof. In het kader van preventie van burn-out, een erkende problematiek in het artseneroep, lijkt het ons essentieel dat dit basisrecht voorzien wordt. Een goede combinatie tussen werk en gezin wordt door het Sui Generis statuut meer afgeblokt dan ondersteund.

Opmerkingen bij het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel dat nu voorligt, legt voor ons de juiste klemtonen. Een paritaire vertegenwoordiging van assistenten en stagemeesters in de Raad van Bestuur van de op te richten onafhankelijke instelling is voor ons een zeer belangrijk gegeven dat in de wettekst naar voren komt.

Toch willen we bemerken dat een verhoging van de werknemersbijdrage van 4,7% naar 13,07% geen effect mag hebben op het nettoloon van de assistent in opleiding.

Ook moet een onafhankelijk orgaan garant staan voor een betere spreiding van assistenten in universitaire en perifere ziekenhuizen en voorzien in een transparante bezoldiging en vergoeding van wachtdiensten.

We willen daarnaast waarschuwen dat de oprichting van een onafhankelijk orgaan niet mag betekenen dat het voor een stagedienst duurder wordt om een assistent aan te nemen, net zoals de stijging van de werkgeversbijdrage door het aanpassen van het sociaal statuut niet mag resulteren in minder assistenten per stagedienst.

Met het oog op de dubbele cohorte studenten geneeskunde, die in 2018 afstudeert ten gevolge van het verkorten van de basisopleiding naar 6 jaar, willen we tenslotte nogmaals wijzen op de hoogdringendheid van dit dossier. Er studeert immers een dubbel aantal artsen af. De grote meerderheid hiervan zal een vervolgopleiding tot specialist of huisarts volgen. Verschillende problemen met het huidige sociaal statuut zullen zich dan op grotere schaal uiten en op de arbeidsmarkt zal een dubbel aantal artsen uitkomen.

Het is aan de beleidsmakers om werk te maken van een menselijke en duurzame oplossing voor bovengenoemde zaken.

Het wetsvoorstel van Mevrouw Gerkens en Mevrouw Dedry is een goede eerste stap. Wij zijn verheugd te zien dat de problemen erkend worden en hopen dat er in de goede richting verder geëvolueerd kan worden.